

Çözüm süreci nereye gidiyor

Türkiye, 2009'dan itibaren değişik isimler altında hayata geçirmeye çalıştığı çözüm süreci konusunda kritik günler yaşıyor. Suruç katliamının olduğu 20 Temmuz 2015 gününden itibaren yaşanan gelişmeler, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın yaptığı açıklamalar 'süreç bitti' yorumlarına neden oldu. Peki Dolmabahçe açıklamalarından sonraki ilk Nevruz günü, yani 21 Mart 2015'te, 'sona yaklaşıldı' izlenimi veren bu süreç bugün ne durumda? İleri sürüldüğü gibi öldü mü? Yoksa yeniden canlanabilir mi? Ankara'da sürecin akıbeti hakkında neler konuşulduğuna değinmeden önce sürecin en önemli unsurlarına ve şu andaki durumlarına bakmak gerekiyor. İlgili bütün taraflarla yaptığımız konuşmaların ışığında şu fotoğrafı çekebiliriz:

ERDOĞAN CEPHESİ HDP'YE KIZGIN

Çözüm sürecinin arkasındaki güçlü siyasi irade Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'dı. Ancak 30 Mart 2014 yerel seçimlerinden itibaren durum değişmeye başladı. Kürt siyasi hareketinin Erdoğan'a karşı eleştirel bir çizgiye kayması, başkanlık planlarına açıkça muhalefet etmesi hayal kırıklığı yarattı. Selahattin Demirtaş'ın 10 Ağustos 2014'teki Cumhurbaşkanlığı seçiminde Erdoğan'a rakip olması tarafları iyice uzaklaştırırken, Erdoğan'ın sürece bakışını ve tavrını değiştirdi. Bunun sonucu Erdoğan, Dolmabahçe toplantısında oluşturulması kararlaştırılan 'izleme heyeti' konusunda açıkça olumsuz bir tavır aldı. 7 Haziran seçimlerinde de HDP'nin kendisini hedef alması ve Erdoğan'ın bütün çabasını seferber ederek desteklediği AK Parti'nin sandıktaki oyununun yüzde 41'de kalması Cumhurbaşkanı cephesinde bardağı taşıran son damla oldu. Kürtlerin yoğun olduğu illerdeki dramatik oy düşüşünün Türkiye ortalamasının üstünde olmasına da tepki gösteren Erdoğan, izleme heyetinin ardından Dolmabahçe toplantısını da reddetti. Son olarak mevcut muhataplarla bir sürecin yürütülemeyeceğini duyurdu.

HÜKÜMET KANADI BİRAZ DAHA AZ KIZGIN

Erdoğan'ın mesafeli tavrı hükümetin sınırlarını da belirledi. Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç izleme heyeti konusunda Erdoğan'a itiraz etse de sonuçta Cumhurbaşkanı'nın dediği oldu. 7 Haziran seçimlerinde AK Parti'nin yalnızca Kürt seçmenleri değil, PKK ile mücadelede yetersiz kaldığına inanan milliyetçi oyları da kaybetmesi, hükümetin Kürt siyasetine yön vermeye başlayan bir faktör oldu. Olası bir erken seçimde MHP'ye kaptırılan oyların geri alınması arzusu da sertlik politikalarının öne çıkmasını tetikledi. Yine de AK Parti'nin çözüm sürecinde rol alan önemli isimleri, sürecin devam etmesi gerektiğine ve bunun için Tayyip Erdoğan'ın ikna edilmesi gerektiğine inanıyor. Sürecin aktif isimlerinden Yalçın Akdoğan dışında AK Partililer çözüm sürecinin akıbeti konusunda Cumhurbaşkanı Erdoğan kadar katı değiller.

MİT GERİ ÇEKİLDİ

Sürecin en önemli mimarı MİT Müsteşarı Hakan Fidan olmuştu. Fidan, Öcalan'la yaptığı görüşmeler sayesinde çatışmasızlığın zeminini hazırladığı gibi süreçte somut ilerleme kaydedilmesini de sağlamıştı. Ancak bizzat Erdoğan tarafından önü kesilen kısa süreli siyaset macerasının ardından Fidan daha çok dış operasyonlara yoğunlaştı. Ortadoğu coğrafyasında baş döndüren gelişmeler, IŞİD ile uluslararası mücadele bugünlerde Fidan'ın hayli fazla vaktini alıyor. MİT'ten temsilciler İmralı heyetinde kaldı, kurum sağladığı istihbaratla sürece katkıda bulunuyor ama Öcalan ile temasta inisiyatif MİT'ten Kamu Güvenliği Müsteşarlığı'na (KGM) geçti.

KGM SÜREÇ İÇİN İSTEKLİ AMA...

Kamu Güvenliği Müsteşarlığı son yaşanan gerilime rağmen çözüm sürecinin sürdürülmesini istiyor. Bu noktada MİT'ten destek görüyor ancak siyasi iradenin ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin karşısında fazla etkili olamıyor.

TSK'DA TEPKİ BOŞALMASI

Çözüm süreci boyunca kışlaya hapsolme, PKK'nın tacizlerine karşı sessiz kalma gibi şikâyetler TSK'da zirveye çıkmıştı. IŞİD ve

PKK'ya askeri müdahale TSK'da uzun bir süredir sıkışmış olan tepkilerin bir miktar boşalmasını sağladı. PKK, bir süredir IŞİD'e karşı savaşta yer alarak uluslararası kamuoyunun ve ABD'nin sempatisini kazanmıştı. TSK, İncirlik konusunda varılan mutabakatla IŞİD'e karşı savaşta PKK'dan daha önemli bir müttefik olduğunu gösterdi. (Pentagon-TSK aksı yeniden işlemeye başladı.) Aynı zamanda PKK'ya yönelik 'terör örgütü' imajını yeniden yerleştirmeyi hedefliyor. Kuzey Irak'ta düzenlediği operasyonlarla örgütün üzerinde yarattığı baskı ve verdiği hasar, çözüm süreci devam ettiği takdirde siyasi iradenin eline güçlü bir koz verdi. Ancak son hava operasyonlarında üstün savaş gücünü ne kadar göstermiş olsa da TSK da uzun vadede PKK'nın geriletildiği ve toparlanıp güçlenemeyeceği yeni bir denge durumunun oluşması durumunda çatışmasızlığın sürmesinden yana.

İMRALI ENDİŞELİ

İmralı'da mukim Abdullah Öcalan, geçen nisan ayından beri HDP'lilerle görüşemiyor. Mayıs'tan bu yana çözüm süreci kapsamındaki görüşmeler de kesilmiş bulunuyor. Sadece devlet heyeti tarafından ziyaret ediliyor. Alınan bilgilere göre, Öcalan HDP'nin seçim başarısından memnun ama partiye ciddi eleştirileri de var. Son 6 aylık gelişmelerden kaygılı. Bu bağlamda süreci ne ölçüde kontrol edebileceği konusunda da kaygıları var. KCK'nın kendi talimatlarına uymaması ve liderliğinin sorgulanması yolunda kaygıları olduğu da belirtiliyor. Öcalan, bir an önce hükümetin kurulmasını ve sürecin arkasında duracak siyasi bir iradenin ortaya çıkmasını görmek istiyor.

PKK HDP'Yİ ZORLUYOR

IŞİD ile savaşta kazandıkları mevzi ve ABD başta olmak üzere dünyadan gelen destek örgütün yüksek bir 'özgüven' yaşamasına neden oldu. Şengal, Tel Abyad ve Kobani'de IŞİD'e karşı askeri kazanımlarına ek olarak Türkiye'deki dağ kadrosu ve milis yapılanması da bu özgüveni körüklüyor. Bu özgüven ile çatışmasızlığı bitirerek, asker ve polise karşı suikast tarzı terör saldırıları ve yol kesme, araç yakma eylemleriyle yeni bir terör dalgası yarattılar. Yeniden silahlara yönelişte PKK'nın HDP'nin, yani siyasi kanadın ön plana çıkmasından duyduğu rahatsızlık da önemli bir rol oynuyor. HDP'nin kendisini denklemin dışında bırakmasından endişe duyuyor ve partiyi oy kaygısıyla hükümete taviz vermekle suçluyor. Bütün taraflarca çözüm süreci önündeki en büyük engel olarak görülüyor.

HDP'DE KAFALAR KARIŞIK

Partiye dışarıdan gelen sosyalist isimler, PKK'nın Ceylanpınar ve Diyarbakır'da polisler'e yönelik infazlarına açık tavır alınması, saldırıların 'ama'sız kınanması gerektiği görüşünü dile getirmişti. Ancak PKK/KCK baskısı bunun önüne geçti. Parti içinde PKK'nın saldırıları konusunda görüş ayrılıkları yaşanıyor. Selahattin Demirtaş ve Sırrı Süreyya Önder gibi önemli isimlerin bulunduğu kesimler PKK'nın yeniden şiddete yönelmesinden rahatsızlar. Bu gruptakiler, PKK saldırılarının yarattığı kamuoyu tepkisinin altını çiziyor, parlamentoda büyümeyi ve siyasi mücadelenin öne çıkmasını savunuyorlar. PKK'nın yeniden ateşkes ilan etmesini isteyen bu grubun karşısında yer alan KCK'ya yakın isimler, PKK'nın TSK operasyonları karşısında tek taraflı ateşkes ilan edemeyeceğini savunuyor.